

nije baš nježno i obazrivo postupao.

Evo, zaista ukratko, nekoliko mojih primjedaba:

Ne smatram da bi uvođenjem vjeronauka u škole vjernici postali „javno priznati kao ravnopravni članovi društva“. Bez obzira na to što danas nema vjeronauka u školama, ja se ni u minimalnoj mjeri, ni privatno ni javno, ne osjećam neravnopravnim. Isto tako, čak i u situaciji vjeronauka u školama, u nekom mogućem političkom ustrojstvu, vjernici mogu biti neravnopravna društvena skupina.

Ne smatram da bi „uvođenjem vjeronauka u škole bila otvorena vrata zauzetijem angažmanu vjernika“, niti bitno „otvorila mogućnost uključivanja laika u pastoralni rad“. Mogućnosti uključivanja laika u pastoralni rad su mnogovrsne, i to ne samo na području vjeronauka – no slabo su iskorištene, te se dvojim da bi vjeronauk u školi, sam po sebi, unaprijedio laikat. U svakom slučaju, ako bi taj vjeronauk, kako to predviđa pisac napisa, mogli predavati i vjernici koji su završili „humanističke studije“, tada bi se tu mogao uhljebiti i znatan broj danas nezaposlenih vjernika, među kojima i neki donekadni nastavnici marksizma.

Ne smatram da bi vjeronauk u školi pomogao „deklerikalizaciju Crkve“. Mislim da ni gospodin Mihalj ne bi prihvatio da o izboru nastavnika vjeronauka autonomno odlučuju nastavnička vijeća škola, bez presudnog udjela kleričkih struktura. S obzirom na to da školstvo nije autonomno nego pod kontrolom države, svaka promjena suodnosa Crkve i država imala bi odraz i na status tog predmeta u školskom sustavu. Slikovito rečeno: nekada bi on bio ispisan na prvom, a nekada i na zadnjem mjestu u školskim svjedodžbama.

Naskroz proizvoljnom smatram tvrdnju da bi vjeronauk vezan samo uz crkvene prostorije ostavljao „nametnutu suprotstavljenost znanosti i vjere“. Za bolje razumijevanje teme suodnosa vjere i znanosti upućujem gospodina Mihalja na postojeću literaturu. Ovom prigodom navodim samo potrebu zadržavanja autonomije znanosti u odnosu na vjeru, a i vjere u odnosu na znanost. Znanost ne treba i ne može biti kriterij vjeri, kao ni obratno. Kao što je neosnovano i nepotrebno suprotstavljanje

---

VJERONAUK – UNUTARCRKVENO PITANJE

Gospodin Mirko Mihalj, što se mene osobno tiče, ni cijelom stranicom u predzadnjem „Glasu Koncila“ nije me uspio uvjeriti u opravdanost, u našim prilikama, uvođenja vjeronauka u škole ili, još preciznije: u postojeći školski sustav. On je sebi postavio cilj da vjeronauk mora izaći iz sadašnjih vjeronaučnih prostorija i skrasiti se u školskim zgradama. Potom se trsio da za to iznađe što više argumenata, s kojima

ta dva područja ljudske svijesti, tako je štetno i unificiranje.

Tvrđnja da bi ulaskom u škole „vjerskoj pouci bilo vraćeno dostojanstvo i mjesto koje joj pripada“ u svom prvom dijelu vrijeđa mnoge katehete i mnoge polaznike vjeronauka, koji su vazda gradili to dostojanstvo vjerske pouke. Ne treba biti siguran da se to dostojanstvo ne može rušiti i u školskim zgradama. Pitanje mjesta i dostojanstva vjerske pouke je, smatram, unutarcrkveno pitanje, jer i vjersku pouku možemo, smijemo i trebamo razmatrati ponajprije u funkciji života Crkve.

U tom smislu, u takvim našim razmišljanjima dragocjena nam mogu biti praktična iskustva s vjeronaukom u školama, koja nam mogu prenijeti i Hrvati, koji su ili župnici na njemačkim župama, ili katehete na tamošnjim školama. Predlažem Glasu Koncila da s takvima objavi i razgovore. Koliko sam ja imao priliku čuti njihova iskustva, ona nisu posebno pozitivna. Taj sistem omogućava veću inkulturaciju i socijalizaciju kršćanskih vrijednosti, no ne uspostavlja željenu duhovnost, protkanu liturgijskim i sakramentalnim životom.

Zapravo, Mihalj i ja se razilazimo u bitnome: naskroz drukčije gledamo na to što je uopće vjeronauk. Bojim se da će loše biti po vjeronauk – izjednači li se on s nastavnim predmetom. On to doduše može biti, ali se pod njega ne može podvesti. Istodobno, vjeronauk zrcali kvalitetu i osobitosti vjere, i to najčešće uže vjerske zajednice. On mora biti u tijesnoj svezi s nedeljnim okupljanjima vjernika. Ne bi se smjelo događati da nastavnik koji predaje vjeronauk nije zajedno sa svojim vjeroučenicima na nedjeljnoj misi. Vjeronauk uvodi mladog čovjeka u duhovni, sakramentalni i liturgijski život Crkve – i to je njegov bitni smisao. Zbog toga smatram da vjeronauk mora ostati unutarcrkveno pitanje, a ne pitanje efikasnosti školskog sustava. Vjeronauk u školskim zgradama može biti samo u kolijevci koju zajednički njišu i Crkva i država. Zbog toga rasprava o tom pitanju nužno dotiče i pitanje njihova suodnosa. Kao što dosadašnja rastavljenost (bolje: suprotstavljenost) između Crkve i države u Hrvatskoj nije bila plodotvorna za građane, tako, smatram, ni moguća nova sastavljenost, u

kojoj bi vjeronauk u školama mogao biti prvi korak slabljenja ili slamanja te odvojenosti, krije niz novih nimalo jednostavnih pitanja, čije posljedice mogu ne biti uvijek i na korist svim građanima republike.

Ništa manje složeno pitanje događa se na razini osoba tih učenika, koji bi se u okviru istih ili dvojenih razreda zapravo dijelili po svojem vjerskom ili nevjerskom opredjeljenju. Može li to dijeljenje u našim uvjetima biti takvo da ne povređuje ničije pravo na osobni svjetonazor?

Potkraj svojeg priloga Mihalj navodi „da neki unaprijeđeni katehetski stručnjaci“ bave se sporednostima i čine to pitanje nejasnim. Mišljah da su formulacije „određeni crkveni krugovi“, „postoje pojedinci i grupe“ i sl. izbačene iz politike – no nalazim ih evo oživjele u Glasu Koncila. Predlažem gospodinu Mihalju da za mene i ostale čitatelje Glasu Koncila napiše koji su to „neki“ i što im on, jasno i razumljivo govoreći, zamjera.

Marijan Galeković

GK, br. 42 – 21. listopada 1990.